

HODNOTÍCÍ ZPRÁVA POROTY

Členové letošní poroty mají pracovní zkušenosti ze Slovenska, Velké Británie, Španělska, Slovinska, Norska, Finska, Nizozemska, Německa, Rakouska, Chorvatska, Polska, Izraele, Francie a několika dalších zemí, což jim umožňuje spontánně debatovat o architektuře, kdykoli a stále! Tato plodná architektonická diskuse byla jakousi nevyslovenou základnou, která nám umožnila vybrat, kvalifikovat a ohodnotit nejruznější kvality děl přihlášených do soutěže Česká cena za architekturu 2025.

Přihlášeno bylo 271 prací. Na dvou online zasedáních poroty jsme jejich počet zredukovali na 25, které jsme hodlali osobně navštívit. Stavby jsme nehodnotili podle velikosti či typologie, ale zaměřili jsme se pouze na jediné: kritérium kvality.

Do užšího nominačního kola bylo vybráno 25 velmi kvalitních prací, které zahrnují stavby různých velikostí, kancelářské budovy, rodinné domy, rekonstrukce i krajinářské počiny. Jsou přitom situovány jak v městském, tak venkovském prostředí, na okrajích měst i uvnitř stávajících budov. Náš milý podpůrný tým z České komory architektů, Dagmar Mošnerová, Barbora Sedlářová a Marek Job, zorganizoval čtyřdenní cestu poroty po celé České republice, abychom si prohlédli všechny nominované realizace a abychom se mohli setkat s architekty a majiteli každého konkrétního projektu. Organizace a načasování byly neuvěřitelné! Po výběru finalistů a vítěze na konci maratonu, dlouho po půlnoci čtvrtého dne, jsme byli všichni úplně vyčerpaní.

Autobus nás zavezl ke všem vybraným stavbám. Nejprve do Prahy, poté na západ, odtud na sever, a nakonec na východ, velmi blízko hranic s Polskem a Slovenskem. Vybrali jsme si však také práce na jihovýchodě a jihu ČR, které jsme navštívili před návratem do Prahy, kde jsme si prohlédli zbývající realizace z našeho seznamu. Každý den jsme viděli 5 až 7 děl, hovořili s architekty a klienty a mezitím poskytovali rozhovory. Během cest autobusem od jednoho díla ke druhému, které někdy trvaly i více než hodinu, jsme diskutovali o svých dojmech, a přitom jsme našli skvělý způsob, jak spolupracovat, přijímat otevřenou diskusi bez předsudků, respektovat se navzájem a respektovat individuální znalosti, které máme.

Díky našim zkušenostem jsme mohli díla, která jsme prohlédli, zasadit do kontextu evropské architektury. Zjistili jsme, že jejich architektonická kvalita byla bezpochyby na stejné úrovni jako těch, která známe z většiny evropských zemí. Kvalita materiálů, detailů a provedení byly neuvěřitelně vysoké. Výběr finalistů byl vzhledem k nepopíratelné kvalitě, se kterou jsme se na těchto stavbách setkali, skutečně obtížným úkolem. Podrobně jsme diskutovali o kladech a záporech a naše rozhodnutí ovlivnil také fakt, že jsme četli i mezi řádky. Nakonec jsme nemuseli hlasovat, naše rozhodnutí byla hluboce konsenzuální a podporovaná všemi členy poroty, ať už šlo o výběr vítěze ČCA nebo finalistů.

Je těžké říct, zda práce, které jsme měli možnost zhlédnout, jsou seismografem současné architektonické produkce v České republice, protože jsme mohli hodnotit pouze ty, které nám zaslali sami architekti. Je tedy možné, že existuje více staveb vysoké kvality a různého rozsahu a typologie než oněch 271 přihlášených, které stojí za zvážení ocenit. Vždy je obtížné a skutečně náročné najít nejzajímavější realizace nebo projekty, které jsou v daném okamžiku v dané zemi na čele architektonické tvorby. To by mělo být také vnímáno jako povzbuzení pro architekty, aby přihlásili své práce do dalšího ročníku České ceny za architekturu. Všichni v porotě jsme si byli dobře vědomi větší náročnosti při navrhování a realizaci rozsáhlejších děl.

Věříme, že členové poroty v příštím roce zohlední složitost a komplexnost jako důležitá kritéria architektonické kvality.

Architekti se v zásadě nacházejí někde mezi umělci a inženýry. Jejich role je obtížná, když se snaží realizovat své nápady a zároveň jsou placeni klienty, kteří by zase rádi viděli realizované své vlastní představy. My architekti již víme, jaké dopady na klima mají budovy a stavebnictví, známe vliv výroby materiálů na životní prostředí i vedlejší účinky, jako je například nárůst mobility a mnoho dalších problémů. To může být důvodem, proč se environmentální otázky, až na několik výjimek, při porotcování příliš neřešily. Ale možná jsme měli také štěstí, protože jsme se nesetkali s díly, která by se tvářila jako ekologická, předstírající, že jsou šetrná k životnímu prostředí, a projekty slibující více, než mohly splnit.

Ve výsledku jsme se tedy mohli zabývat projekty vysoké architektonické kvality, nic víc, nic míň. Dobrá, velmi kvalitní architektura je ve své podstatě v konečném důsledku udržitelná. Stará města, která všichni rádi navštěvujeme, nikdy neprošla žádnou zásadní změnou, s výjimkou otázek mobility. Samotné budovy se v zásadě nikdy nezměnily. Možná se v průběhu let změnilo jejich využití, možná bylo modernizováno technické vybavení, ale budova samotná zůstala stejná. To je nejvyšší stupeň udržitelnosti, kterého mohou budovy dosáhnout. Nemělo by to být chápáno jako výzva k navrhování starých budov, v žádném případě. Ale spíš jako výzva k zohlednění kvalit starých domů a jejich interpretaci moderním způsobem, což je cesta k udržitelné architektuře. Porota měla možnost navštívit několik realizovaných děl projevujících se těmito kvalitami.

Gratulujeme! Byla to úžasná zkušenost. Děkujeme za ni.